

1998.04.11.

Két miniszterelnök-jelölt az Aktuálisban

„Elképzelem, hogy mi lenne, ha a két szónok mondandót cserélne. Horn a munkásoknak a szegénység felszámolását ígérné, Orbán pedig a Vigadóban a gyáriparosok és valamennyi vállalkozó akadálytalan virulására tenne fogadalmat. Látom magam előtt gesztusaikat, és látom a hallgatók táborait: éppúgy tetszene nekik miniszterelnök-jelöltjük, mint szerdán, sőt talán még egy icipivel jobban is.”

Szerda este az Aktuális riporterei és debattőrei pihentek. A műsor szerkesztője két választási beszédből ollózott össze részleteket. Feltételezem, hogy nem gonosz szándék vezérelte. Mindkét szónok a lehető legjobb formáját futotta ki, ha ezen azt értjük, hogy boldoggá tették közönségüket.

Horn Gyula Csepelen beszélt, jórészt munkások előtt. Elmondta, hogy a vízlépcső ügyét az előző kormány vitte Hágába, ezért az előző kormány a felelős azért, hogy elvesztettük ezt a pert. Ez tetszett a közönségnek. Még jobban tetszett, hogy kijelentette: a vízügyet ne filozófusok és művészek intézzék, hanem szakemberek. Munkás közönség előtt tutira megy, aki az értelmiséget bűnbaknak tünteti fel. Ami pedig a per elvesztését illeti: ennek deklarálása államférfiúi bölcsességre vall, mert ármányosan javítja a következő kormány tárgyalási pozícióját. Horn nyilván arra számít, hogy Meciar, aki elvből nem ért egyet vele, azt mondja majd, hogy a magyarok újra hazudnak, a pert igenis a szlovákok veszítették el – és erre ő rábólint majd, és így végül mi nyerünk. De az is lehet, hogy ezúttal őszinte volt. Hágában kimondták, hogy nem kell vízerőművet építeni. Horn viszont vízerőművet akar építeni, tehát elvesztette a pert.

Mindez azonban szóra sem volna érdemes, hiszen ebben az átkozott vízügyben embereinek élén Horn – nem szeretnék durva kifejezést használni – olyan mély szakadékot ásott szándékai és szavai közé, hogy régóta egyre megy, mit dobál még abba a sötét lyukba. Beszédének sarkalatos témája azonban igazi újdonság volt. Eldicsekedett a munkásoknak azzal, hogy a gyáriparosok vezetői nagyon meg vannak elégedve a kormány munkájával. Ezt hosszan részletezte, hogy örömet szerezzen hallgatóinak. A nemzeti egység víziója lebeghetett a szeme előtt: ha a gyáriparosok érdekeit védő szervezet vezetői boldogok, akkor a munkások is nyilván majd kibújnak a bőrükből. Az Európába iparkodó Horn Gyula nemrégiben bejelentette, hogy ő is népben-nemzetben gondolkodik. Ezt olvasva arra gondoltam, hogy Veres Péter megérdemli új elvbarátját, amiért parlamenti jelenlétével elsőként legitímálta a forradalom leverését. Azt hittem, Horn azért gondolkodik népben-nemzetben, hogy elnyerjen néhány kóbor jobboldali szavazatot. Most azonban kiderült, hogy a munkások előtt is népben-nemzetben gondolkodik. Azt ígérte nekik, hogy ezentúl jobban támogatja majd a kis- és középvállalkozásokat, mert Nyugaton is ezen áll és bukik a gazdasági virágzás meg a polgárosodás. A munkások pedig nemcsak a leggazdagabb gyáriparosok boldogságának örülhettek, hanem az összes vállalkozó égbe ívelő perspektíváinak is.

A Budapesti Vigadó választékosabb közönsége előtt Orbán Viktor mutatta be iskolázott retorikáját. Már az első bejátszott rész elképesztett. A szónok kipellengérezte azt a – különben szerintem is ellenszenves – szónoki fordulatot, miszerint – „a jelenlegi kormánynak nincs alternatívája”. Kifejtette, hogy ez ellen a

mondat ellen harcolunk tíz éve, egy olyan világért, amelyben választani lehet az alternatívák között. Dörgő tapsot aratott le ezért a szófacsarásért. Csakhogy ha a kifogásolt mondatnak az lenne az értelme, amit Orbán tulajdonít neki, akkor nem is lennének választások. A kormányról sok rosszat lehet mondani, de azt nem, hogy megszüntette a politikai alternatívákat. Az idézett mondat azt jelenti, hogy „a jelenlegi kormánynak nincs jó alternatívája”. Azért viszolygok tőle, mert pontatlan, nyegle, és nem megerősíti, hanem helyettesíti az érveket.

Mindez azonban szóra se volna érdemes, hiszen Orbán a demagógiában – nem szeretnék durva kifejezést használni – olyan, mint Karinthy álmában a két macska, aki játszik egymással. Szidja a kommunistákat, és felrajzolja a gondoskodó állam vízióját: az adókat csökkenti, a járulékokat is, viszont több pénzt ad az egészségügynek, az oktatásnak és a családoknak, megállítja az elszegényedés folyamatát, miközben felgyorsítja a gazdasági növekedést. Brechtnek azt a versét juttatja eszembe, mely kipellengérezte a Harmadik Birodalom propagandistáit, akik a parasztoknak drágább felvásárlási árakat ígérnek, a munkásoknak pedig olcsóbb élelmiszert. Orbán a maga propagandájának mozdonyát személyes sínekre vezérli. Ha ő ma lenne fiatal, mondja, akkor a kormány oktatáspolitikájának következtében nem tanulhatna, vagyis később nem pompázhatna ott valamennyiünk örömeire, ahol ma pompázik. Horn a nagytőkével érvel, Orbán a kádárista oktatáspolitikával. A kommunisták legelszántabb ellensége a Vigadó úri közönsége előtt szocialista beszédet tart. És mindenki elégedett – legalábbis a tévé képernyőjén nem fedeztem fel csalódott arcot. Ez a közönség arra gondolt talán, hogy most ezt kell mondani. De mire gondolt a csepeli közönség? Annyira összekovácsolódtak a táborok, hogy egyre megy, mit beszélnek nekik?

Én mindenesetre elképzelem, hogy mi lenne, ha a két szónok mondandót cserélne. Horn a munkásoknak a szegénység felszámolását ígérné, Orbán pedig a Vigadóban a gyáriparosok és valamennyi vállalkozó akadálytalan virulására tenne fogadalmat. Látom magam előtt gesztusaikat, és látom a hallgatók táborait: éppúgy tetszene nekik miniszterelnök-jelöltjük, mint szerdán, sőt talán még egy icipivel jobban is.

Eörsi István

A szerző író